

Luku 14

Kylmä sota päättyy

Oppikirjan sivut 128-134

Itä-Saksan kansannousu 1953

- Tuotannon lisäämisestä 10%, palkkojen alentamisesta 10%. Työläiset vaativat pidettäväksi vapaita vaaleja.
- Neuvostoliitto käytti asevoimia tilanteen rauhoittamiseksi: 20 000 sotilasta. Kahakoissa kuoli 513 saksalaista, ja 1838 haavoittui. Tuhansia vankilaan

Itä-Saksan kansannousun muistoksi Länsi-Berliinissä julkaistu postimerkki.

UNKARIN KANSANNOUSU 1956

- Mielenosoittajat vaativat demokratiaa ja vapaita vaaleja
- NL vastasi kukistamalla kapinan väkivalloin (n. 2500 kuollutta)

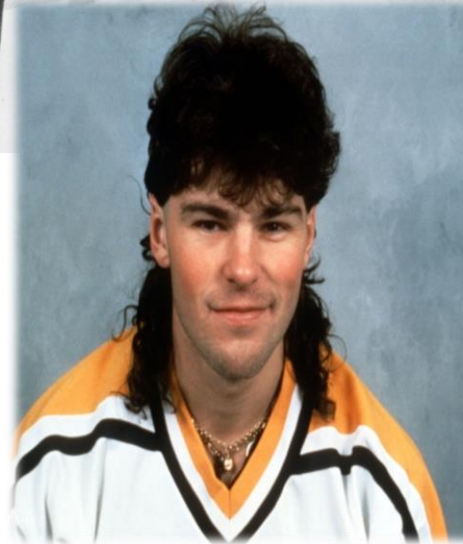

Unkarin lippu,
josta
kommunistien
vaakuna
leikattu pois

PRAHAN KEVÄT JA TSEKKO-SLOVAKIAN MIEHITYS 1968

- Uudistusmielisten tavoitteena ”ihmiskasvoinen sosialismi” → lisää vapautta, mutta sosialistinen talousjärjestelmä
- Uudistuksia keväällä ja kesällä 1968
- NL miehitti Tsekkoslovakian elokuussa 1968 → ei laajaa vastarintaa

REAGANIN "TÄHTIEN SOTA" 1983

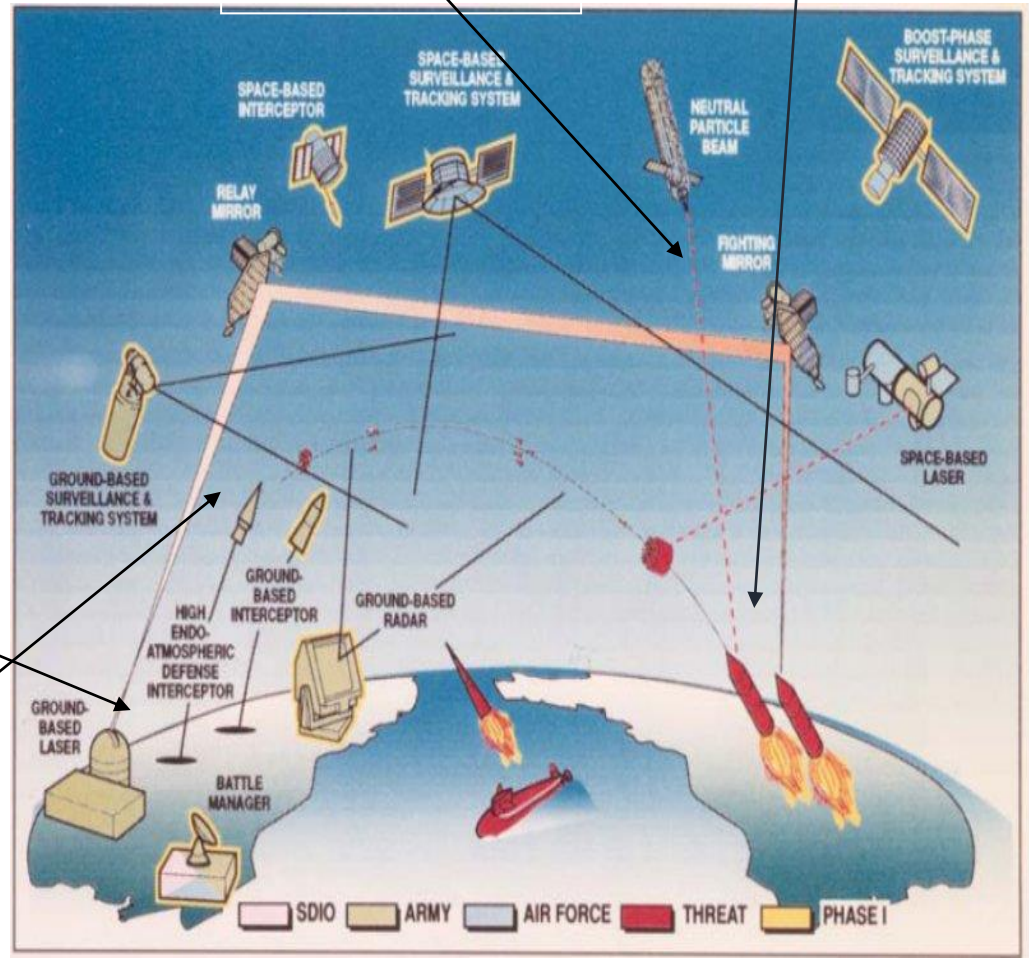
- Ohjuspuolustusjärjestelmä, joka hyödyntää satelliitteja
- Ei koskaan valmistunut (kulut n. 70 mrd dollaria)

3) Tieto välittyy maahan

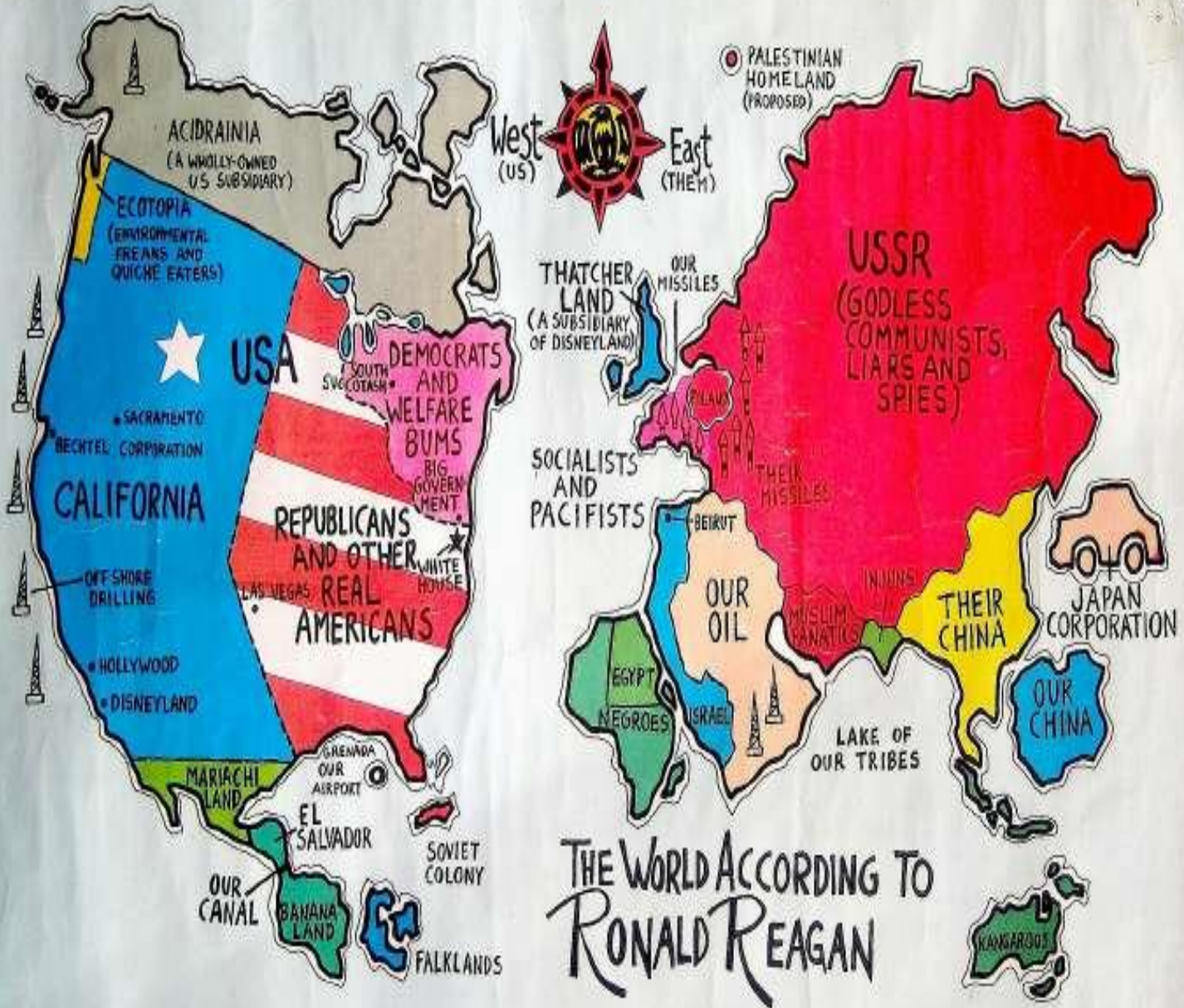
4) Puolustusohjukset torjuvat hyökkäyksen

1) NL ampuu ohjuksia

2) USA:n satelliitit havaitsevat uhkan

”Reaganin maailmankuva”

THE WORLD ACCORDING TO
RONALD REAGAN

Tehtävä 1. Mitä yhteistä on käsitteillä suojasää ja liennytytys?

Kumpikin käsite kuvaa kylmän sodan jaksoa, jolloin jännitys osapuolten välillä oli vähäisempää kuin kriisien aikana

SUOJASÄÄ JA LIENNYTYK

1. 1950-l puolivälissä ”suojasää”, ”Geneven henki”

- Stalinin kuolema!
- “Rauhanomainen rinnakkaiselo” USA:n ja Neuvostoliiton välillä
- Sopimuksia esim. Korea, Itävalta, Suomi

2. 1962-1982: Berliinin ja Kuuban kriisien jälkeen aseistariisuntaa = liennytys

- Ydinkoekieltosopimus 1963
- Ydinsulkusopimus 1968
- SALT I 1972 and SALT II 1979
- BM-sopimus 1972
- IBM 1988
- TAE 1990
- START I 1991 ja START II 1993

GENEVEN HENKI = SUOJASÄÄ

Hruštšov:
”Rauhanomainen rinnakkaiselo”

**NL: suhteet
Länsi-Saksaan**

Suomelle Porkkala, YK:iin

Itävallan suvereniteetti 1955

Korean aselepo

1955

1960

**II MS
päättyy 1945**

1950

Berliinin saarto 1948

Saksan jako

NATO 1949

NL:n atomipommi

Korean sota 1950-53

Stalinin kuolema

Suezin kriisi 1956

Unkarin kriisi 1956

Sputnik 1957

Taiwanin kriisi 1958

Vietnamin sota 1959-

Ydinaseita Eurooppaan

Berliinin muuri 1961

Kuuban kr

ETYK 1975 Helsingissä

Maaailma vakiintui kahden suurvallan johtamaan liittoon!

Saksojen ja Berliinin asemasta sopiminen 1972

1960

1970

1975

1980

Aseistariisuntaa 1963-1979

**Ongelmia Itä-Euroopan sisällä
esim. Prahan kevät, Puolan levottomuudet**

Namibian sota

Nicaraguan sisällissota

NL miehittää Afganistanin

Tehtävä 3. Arvioi, miten seuraavat asiat vaikuttivat Neuvostoliiton hajoamiseen:

a) kylmä sota

- Kylmään sotaan liittynyt asevarustelu oli osasyynä NL:n talouden romahtamiseen.**

Tehtävä 3. Arvioi, miten seuraavat asiat vaikuttivat Neuvostoliiton hajoamiseen:

b) sosialistinen talousjärjestelmä

- 1. Suunnitelmatalous oli tehoton, Neuvostoliiton talous jäi jälkeen lännestä.**
- 2. Kansalaisten matala elintaso.**
- 3. Itäblokin sisäiset talouskriisit (Unkari, Tšekkoslovakia, Puola) nakersivat sosialistisen järjestelmän legitimitettä.**

Tehtävä 3. Arvioi, miten seuraavat asiat vaikuttivat Neuvostoliiton hajoamiseen:

b) sosialistinen talousjärjestelmä

- 1. Suunnitelmatalous ei kyennyt tuottamaan yhtä tehokkaasti kulutushyödykkeitä kuin markkinatalous. Neuvostoliiton talous jäi vähitellen jälkeen lännestä, mikä vaikeutti asevarustelukilpailussa pärjäämistä.**
- 2. Kansalaisten matala elintaso vähensi sosialistisen järjestelmän kannatusta.**
- 3. Kylmän sodan aikaiset itäblokin sisäiset kriisit (Unkari, Tšekkoslovakia, Puola) nakersivat sosialistisen järjestelmän legitimitettä.**

Tehtävä 3. Arvioi, miten seuraavat asiat vaikuttivat Neuvostoliiton hajoamiseen:

c) Mihail Gorbatšovin kausi NL:n johtajana.

- Glasnost-politiikka nosti pinnan alla kytevän tyytymättömyyden pintaan.**
- Viimeinen isku Neuvostoliitolle.**
- Toisaalta olisiko NL vielä olemassa ilman Gorbatšovin kautta? Vai olisiko se hajonnut joka tapauksessa ja paljon väkivaltaisemmin?**

Tehtävä 3. Arvioi, miten seuraavat asiat vaikuttivat Neuvostoliiton hajoamiseen:

- c) Mihail Gorbatšovin kausi NL:n johtajana.**
- **Gorbatšovin uudistukset, etenkin glasnost-politiikka, nosti pinnan alla kytevän tyytymättömyyden pintaan.**
 - **Ilman Gorbatšovin uudistuksia ei olisi ehkä ollut vanhoilliskommunistien vallankaappausyritystä elokuussa 1991. Se oli viimeinen isku Neuvostoliitolle.**
 - **Toisaalta olisiko NL vielä olemassa ilman Gorbatšovin kautta? Vai olisiko se hajonnut joka tapauksessa ja paljon väkivaltaisemmin?**

Neuvostoliitto kaatuu

1980

1. Puolan solidaarisuusliike

2. Gorbatšovista NL:n johtaja 1985

3. glasnost ja perestroika

4. Puola ja Unkari "vapautuivat".

1989

5. Berliinin muuri murtuu

6. Saksat yhdistyvät

7. Elokuun kriisi Neuvostoliitossa

8. Baltian maat itsenäistyvät

9. Neuvostoliitto julistetaan lakkautetuksi

1991

Kylmä sota loppuu 1989-1991

- Berliinin muuri murtuu
- Saksat yhdistyvät
- Neuvostoliitto hajoaa
- Kansandemokratiat vapautuvat
- Neuvostotasavallat itsenäistyvät

Neuvostoliiton hajotessa itsenäistyneet valtiot

